

Til
Helse- og omsorgskomiteen på Stortinget

21. oktober 2020

Innspill til statsbudsjettet 2020- helse- og omsorgskomiteen

Styrket lavterskel psykisk helsehjelp til barn

Kap.571 Prop. 1 S (2020-2021) for Kommunal og moderniseringsdepartementet

Psykiske lidelser utgjør en fjerdedel av barn og unges sykdomsbyrde. Studier viser at omkring 7-8 prosent av barn i førskole- og skolealder har symptomer som er forenlige med psykisk lidelse (FHI, 2018). Barneombudet er bekymret for at hjelpen ikke er nok tilgjengelig, at barna møter fragmenterte tjenester og at de får svært ulik psykisk helsehjelp avhengig av hvor i landet de bor.

Over 60 prosent av norske kommuner beskriver selv at psykiske helseplager blant barn og ungdom er den største utfordringen i folkehelse- og forebyggingsarbeidet. Vi vet også at mange kommuner ikke klarer å bygge opp gode lavterskeltilbud, og at eksisterende tilbud reduseres som følge av innsparinger i kommunene. Vi har i dag liten garanti for at penger som er tenkt til barn og unge fører til gode tiltak for dem.

At regjeringen satser på barn og unges psykiske helse er derfor på høy tid. I budsjettet legges det opp til en styrking av kommunenes frie inntekter på 100 millioner kroner som en del av arbeidet med Opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse (2019–2024) som ble behandlet i Stortinget 30. januar 2020. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse.

Vi er imidlertid bekymret for om kommunene vil prioritere arbeidet med barn og unges psykiske helseplager i tiden framover, når midlene går inn i rammen og opptrappingsplanen ikke inneholder klare føringer til kommunene. Slik vi leser opptrappingsplanen, er det der ingen tiltak som forplikter kommunene til å utvikle et lavterskeltilbud til barn og unge. Planen gir heller ingen klare føringer for hva et lavterskeltilbud skal inneholde. Det er opp til hver enkelt kommune å definere dette.

Vi ønsker at det legges føringer på disse midlene, slik at kommunene bruker disse til å etablere lavterskel psykisk helsehjelp for å behandle barn og unge med milde til moderate psykiske vansker.

Barneombudet mener at det er problematisk å legge denne satsingen inn i de frie inntektene til kommunene uten flere føringer, og ber om at Stortinget presiserer overfor departementet at midlene må brukes til å styrke lavterskel psykisk helsehjelp til barn.

Helsekartlegging av barn som skal flyttes ut av hjemmet

Kapittel kap. 765, post 21 i Prop. 1 S (2020-2021) for Helse- og omsorgsdepartementet

I post 21 settes det av 5 millioner kroner på Helse- og omsorgsdepartementet budsjett, i tillegg til 20 millioner på Barne- og familiedepartementets budsjett. Dette er et resultat av at Barne-ungdoms og familiedirektoratet og Helsedirektoratet i en rapport fra 2020 har anbefalt å lovfeste en plikt for barneverntjenesten til å be om helsekartlegging, med en korresponderende plikt for helsetjenestene til å gjennomføre kartleggingen. At vi i dag ikke har en rutinemessig helsekartlegging, fører til at det offentlig overtar omsorgen for mange barn hvor de ikke vet hva barnet trenger av hjelp og oppfølging. Dette har alvorlige konsekvenser for barn under offentlig omsorg. I rapporten er det anslått at det vil koste 74 millioner kroner å gjennomføre kartlegging på landsbasis.

Barneombudet ønsker at flest mulig barn må få hjelp allerede i 2021 og ber om at denne summen i første omgang økes med 15 millioner. Vi forventer at beløpet økes ytterligere når rammene for kartleggingen er på plass. Barneombudet ber komiteen om å presisere at regjeringen må komme tilbake til Stortinget i 2021 med en plan for innføring av helsekartlegging over hele landet.

Midler til DigiUng

Kap. 762, post 21 i Prop. 1 S (2020-2021) for Helse- og omsorgsdepartementet

Barneombudet har registrert at det finnes over 50 ulike digitale hjelpetelefoner og chatter som skal hjelpe barn og unge om de opplever noe vanskelig. Vi mener det er avgjørende at barn og unge får et lett tilgjengelig offentlig tilbud med god og kvalitetssikret kompetanse. Barneombudet har tidligere bedt regjeringen om å prioritere midler til DigiUng, slik at barn og unge kan få offentlig og kvalitetssikret hjelp digitalt, som er tilpasset sitt behov med gode åpningstider og kapasitet til rask responstid.

Regjeringen foreslår 35 millioner kroner på Helse- og omsorgsdepartementets budsjett for å legge til rette for utvikling og drift av digitale tjenester til barn og unge. Midlene skal tildeles Helsedirektoratet og skal blant annet brukes til digitalisering av helsestasjons- og skolehelsetjenesten, herunder Digi-helsestasjonsprosjektet. Dette inngår som et tiltak i regjeringens handlingsplan for forebygging av selvmord. Arbeidet skal sees i sammenheng med programmet digitale tjenester til barn og unge (digi-ung) i tråd med anbefalingene fra Helsedirektoratet, Direktoratet for e-helse og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Den pågående pandemien har ytterligere aktualisert behovet for digitale tjenester for barn og unge.

Barneombudet mener det er viktig at det prioriteres midler til DigiUng, slik at barn og unge kan få offentlig og kvalitetssikret hjelp tilpasset sitt behov, med gode åpningstider og kapasitet til rask responstid, og som er samlet på ett sted. Barneombudet ber derfor Stortinget om å sikre at de 35 millionene som er foreslått til utvikling og drift av digitale tjenester til barn og unge ikke blir prioritert til andre formål.

Ved spørsmål kan seniorrådgiver Lise Raffelsen Hope kontaktes på lise@barneombudet.no.